

Täysistunto

Keskiviikko 25.11.2020 klo 14.00—22.01

15. Lakialoite laiksi rikoslain 17 luvun muuttamisesta

Lakialoite LA 16/2020 vp Ritva Elomaa ps ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Lähetekeskustelua varten varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

19.35 **Ritva Elomaa ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensi vuoden puolella Suomen eläinsuojelua koskeva lainsäädäntö saa vihdoin ja viimein pitkään kaivatun päivityksen. Toivottavasti uusi eläinten hyvinvointilaki tulee olemaan kattava ja oikeasti turvaamaan käytännön tasollakin eläinten oikeuksia. Yksi tärkeä osa-alue on eläinten huonosta kohtelusta seuraavat sanktiot. Olen sitä mieltä, että rangaistusten tuntuville tiukennuksille on huutava tarve. Tällä hetkellä eläimille voi suurin piirtein tehdä mitä vain ja sakolla selviää. Myös kiinnijäämisen riski on olematon, eli valvontakin kaipaa kipeästi lisäresursseja.

Ehdotan tässä lakialoitteessa rikoslakia muutettavaksi siten, että lakiin lisättäisiin rikossäännös eläintenpitokiellon rikkomisesta. Rangaistusasteikko määräaikaisen tai pysyvän eläintenpitokiellon rikkomisesta olisi sakkoa tai vankeutta enintään kuusi kuukautta. Rikoslakia muutettaisiin niin, että eläintenpitokieltoa voitaisiin valvoa nykyistä tehokkaammin. Koska nyt rikkomuksista seuraa vain sakkorangaistus, viranomaisilla ei ole oikeuksia suorittaa kunnon tarkastuskäyntejä, vaikka väärinkäytöksistä olisi kuinka vahva epäily. Vahva yksityisyydensuoja aiheuttaa tässä suhteessa haasteita eläinten oikeuksien valvontaan. Uudistuksella edistettäisiin myös rikosvastuuseen saattamista eläinsuojelurikkomuksista ja eläinkuljetusrikkomuksista. Käytännössä viranomaisten kynnys puuttua eläimiä koskeviin väärinkäytöksiin madaltuisi rangaistusten kiristämisen myötä. Nykyisissä säännöksissä ei riittävässä määrin tule huomioon ottaa sitä tosiasiaa, että viranomaiset eivät pysty valvomaan tarpeeksi eläintenpitokieltojen toteutumista. Valvonta on todella tärkeä palanen eläinsuojelun toimivuuden kannalta.

Vuonna 2011 voimaan tulleen lakimuutoksen yhteydessä eläintenpitokieltoa koskevaa sääntelyä tiukennettiin ja myös eläintenpitokieltorekisteri otettiin käyttöön. Eläintenpitokiellon noudattamisen valvontaa on nimenomaan tarkoitettu tehostettavan rekisterin avulla, ja valvonta on olennaista myös rikosoikeudellisen järjestelmän uskottavuuden kannalta. Kovemmat sanktiot osaltaan myös ennaltaehkäisevät eläinsuojelurikkomuksia. On mielestäni myös aivan käsittämätöntä, että vaikka eläinten kaltoinkohtelun rangaistuksia on myös aiemmin kovennettu, oikeuden rangaistus päätöksissä on edustettu vahvasti taulukon

Pöytäkirjan asiakohta PTK 151/2020 vp

niin sanottua kevyempää päätä. Tähän täytyy tulla muutos, sillä eläinten puolustuskyvyttömyys tekee näistä rikoksista ja rikkomuksista erityisen härskejä.

Arvoisa puhemies! Eläintenpitokielto ei napsahda ihan mistään pikkujutusta, vaan kyse on oikeasti törkeistä eläimiin kohdistuvista rikkomuksista tai laiminlyönneistä, jotka ovat voineet jatkua jo vuosia. Valitettavan usein tuomitut kuitenkin kaikesta huolimatta pitävät eläimiä rangaistuksenkin jälkeen entiseen malliin. Tätä sekopäistä touhua on nyt pakko ryhtyä rajoittamaan sekä valvomaan paremmin, ja siinä tämä lakialoite olisi askel oikeaan suuntaan. Ja vielä, vaikka sanktioita tiukennettiin yleisesti, jostain syystä oikeustuomiot eivät käytä tuomioissaan kovempia päätöksiä.

Arvoisa puhemies! Se, että nyt puhutaan eläintensuojelusta ja eläinten hyvinvoinnista, ei missään nimessä tarkoita sitä, että vanhustenhuoltoa tai lastensuojelua tai pieniä yrityksiä laiminlyötäisiin. Ne eivät ole toistensa vastakohtia vaan täydentävät toisiaan. Vähän väliä puhutaan eri asioista täällä eduskunnassa. Eläimistä ei kovin paljon puhuta. Ensi keväänä tulee eläinsuojelulakiuudistus, ja silloin varmaan puhutaan. Mutta tämä lakialoite on askel siihen suuntaan, johon esimerkiksi Suomessa ihmiset ovat jo pitkälti menneet, että eläimiä pitäisi kohdella paremmin. — Kiitos.

19.40 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Kiitokset edustaja Elomalle tästä rikoslain 17 luvun muuttamista koskevasta lakialoitteesta. Se tulee tarpeeseen. Siinä lakiin lisättäisiin rikossäännös eläintenpitokiellon rikkomisesta. Rangaistusasteikko määräaikaisen tai pysyvän eläintenpitokiellon rikkomisesta olisi sakkoa tai vankeutta enintään kuusi kuukautta.

Olemme saamassa eläinten hyvinvointilain viimein eduskuntaan, toivottavasti kevään aikana, ja siinä tulee varmasti parannuksia eläinten hyvinvointiasiaan, mutta on tärkeää, että myös rikoslakia korjataan, koska tähän liittyy nimenomaan tämä valvonta ja se, että pystytään tekemään valvontakäyntejä ja tarkistamaan, noudatetaanko näitä määräyksiä. Tällä hetkellä valvontakäynneillä kädet ovat sidotut, kun ei pystytä menemään sinne kotiin tarkistamaan eläinten hyvinvointitilannetta, kun rangaistus on liian lievä. Näitä eläintensuojelurikoksia on myöskin, niin kuin edustaja Elomaa toi esille, tulkittu usein lievällä tavalla, vaikka teko olisi erittäin törkeä.

Kävin tutustumassa jonkin aikaa sitten Helsingin eläinpoliisin toimintaan, ja siellä tuotiin tämä sama ongelma esille, joten tämä lakialoite tulee erittäin tarpeeseen, ja sillä pystyttäisiin nimenomaan poliisin, eläinpoliisinkin, tilannetta parantamaan, ja tietenkin valvontaeläinlääkärin, useinhan he yhdessä tekevät näitä käyntejä sellaisiin paikkoihin, missä on odotettavissa joitain ongelmia tai epäillään vakavaa eläinsuojelurikkomusta. Haluankin tässä yhteydessä tuoda esille myös, että eläinpoliisitoiminnan laajentaminen koko Suomeen parantaisi myöskin eläinten hyvinvointia. Siinä olisi tämmöinen selkeä ennaltaehkäisevä vaikutus niin kuin tällä lakialoitteellakin ja sillä, että siihen suhtaudutaan vakavuudella. Meillä on valitettavasti myöskin virkakunnassa ihmisiä, jotka eivät välttämättä suhtaudu eläinsuojelurikkomuksiin vakavalla tavalla. Ja vähän harmikseni huomaan, että täällä ei taida vihreiden edustajia olla ketään salissa, ja toivoisin, että tämä koskettaisi kaikkia kansanedustajia.

19.43 Mikko Lundén ps: Arvoisa herra puhemies! Kiitän heti aluksi Elomaata tästäkin loistavasta lakialoitteesta.

Eläintenpitokieltoon liitettyllä rangaistushalla voi olla ennaltaehkäisevää vaikutusta eläintenpitokiellon rikkomiseen. Rangaistusuhan säätämällä on myös ennaltaehkäisevää

Pöytäkirjan asiakohta PTK 151/2020 vp

vaikutusta eläinsuojelurikosten tekemiseen. Nykyinen keinovalikoima ei ole riittävän tehokas eläintensuojelulain toteutumisen kannalta. Eläimillä ei ole tällä hetkellä oikeastaan yhtään oikeusturvaa, ja tähän halutaan muutos.

Tällä hetkellä eläintenpitokiellon rikkomista pidetään eläinsuojelulain nojalla eläinsuojelurikkomuksena, josta voidaan tuomita sakkoja. Se, että eläintenpitokiellon rikkomisesta ei säädetä rikoslain tasolla ja että teosta seuraava maksimirangaistus on vain sakkoa, kertoo siitä, että yhteiskunta ei vieläkään suhtaudu eläintensuojeluun riittävällä vakavuudella.

Eläintenpitokielto on tarkoitettu ennaltaehkäiseväksi toimenpiteeksi, jotta sama henkilö ei toistuvasti aiheuttaisi eläimille vakavaa pahoinvointia. Käytännössä jopa törkeästä eläinsuojelurikoksesta tuomitut henkilöt voivat kuitenkin kenenkään estämättä jatkaa eläintenpitoa, sillä kiellon noudattamista ei valvota käytännössä lainkaan. Keskeinen syy tähän löytyy rikoslaista, jota pitäisi nyt muuttaa.

Arvoisa herra puhemies! Poliisin mukaan eläintenpitokieltoa valvotaan käytännössä vain silloin, kun viranomaisella on muuta asiaa henkilön kotiin ja käynnillä herää epäily eläinten huonosta kohtelusta. Kieltoa voidaan teoriassa valvoa myös poliisille tulleiden ilmoitusten perusteella. Kotirauhan suojan vuoksi viranomaisilla ei kuitenkaan ole oikeutta mennä henkilön kotiin pelkän eläintenpitokiellon rikkomisepäilyn perusteella, sillä se ei ole riittävä peruste tarkastuksen suorittamiseksi. Tällä hetkellä viranomaiset eivät käytännössä juurikaan pysty valvomaan eläintenpitokiellon noudattamista. Jos teon maksimirangaistus nostettaisiin kuudeksi kuukaudeksi vankeutta, saisi poliisi valtuuden suorittaa kotietsinnän epäillessään eläintenpitokiellon rikkomista.

Haluan lisäksi mainita, että maa- ja metsätalousministeriö kysyi kansalaisilta näkemyksiä eläintensuojelulain uudistamistarpeista, kun lakia alettiin uudistaa. Kun vastaajilta kysyttiin avoimilla kysymyksillä uudistustoiveita, noin neljäsosa vastaajista vaati nykyistä kovempia tuomioita eläinsuojelurikoksista. Moni vaati myös pysyviä eläintenpitokieltoja. Kyselyssä kävi ilmi myös, että eläinsuojeluvalvonnan riittävyys on yksi kansalaisten suurimmista huolenaiheista eläintensuojelussa. — Kiitos.

19.45 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Nyt on lakialoite eläinsuojelurikkomuksista. Valitettavasti on ole tähän kerinnyt tutustua, mutta sen verran haluan kuitenkin ottaa kantaa tähän asiaan, että jollakin tavalla olisi hirmu tärkeätä, että näihin saataisiin yhteiset säännöt ja yhteiset käytänteet ympäri Suomen. Sattumoisin juuri tänä aamuna katsoin yhden Maaseutumedian filmin, jossa näin ulkopuolisesti sanottuna aivan käsittämättömältä tuntui, että on iso karja hävitetty, vaikka kaikki näyttäisi olevan kunnossa. Näillehän me emme voi mitään, mutta olisipa näihin edes yhtenäiset käytännöt ympäri Suomen, säännöt ja lait ja pykälät, niin ettei tulisi tällaisia tulkinnanvaraisuuksia. Sen takia on varmaa hyvä, että Elomaan esitys jollakin lailla toisi semmoista säntillisyyttä ja jonkinlaisen asteikon tähän asiaan.

19.46 Mikko Kärnä kesk: Herra puhemies! Kiitän edustaja Elomaata tästä erinomaisesta aloitteesta, ja itse asiassa sääli, kun meillä on tämä korona-aika päällä — luulen kyllä, että mikäli tässä olisi vielä panostettu nimien keräämiseen, niin tässä olisi varmasti saatu se sata nimeä helposti kerättyä.

On aivan totta, että on vakava ongelma se, että kun eläintenpitokiellon rikkomisesta voi saada ainoastaan sakkorangaistuksen, niin viranomaiset eivät kykene valvomaan tätä tilannetta tällä hetkellä. Itse kyllä katson, että mikäli yhteiskunta on määrännyt ja tuominut

Pöytäkirjan asiakohta PTK 151/2020 vp

henkilön tällaiseen rangaistukseen, että hän ei saa eläimiä pitää, niin totta kai sitä kieltoa tulee kyetä valvomaan, ja mikäli kieltoa rikotaan, niin siitä täytyy myös seurata riittävä sanktio. Pidän tätä aloitetta erittäin perusteltuna ja järkevänä.

Edustaja Mäenpäälle haluan huomauttaa, kun nostitte esille tämän Maaseutumedian jutun, että itse olen siinä uskossa, että meillä Suomessa on maailman parhaat eläinlääkärit, ja mikäli jollekin henkilölle, karjatilalliselle, määrätään eläintenpitokieltoa, karja viedään, niin kyseessä on tilanne, jossa on ollut toistuvia rikkomuksia todella pitkän aikajakson aikana. Pidän kyllä täysin perusteltuna, että tällaisia päätöksiä joudutaan Suomessa perustelemaan ihan oikeutta myöten. Eli toivon, edustaja Mäenpää, että tämän Maaseutumedian osalta, joka ei muuten ole Julkisen sanan neuvoston jäsen, katsoisitte vähän laajemmin tätä kokonaisuutta ettekä uskoisi tällaista karpomaista uutisointia, jossa kerrotaan vain yksi näkökulma siitä, miten tällaiseen tilanteeseen on päädytty.

Edustaja Elomaa: vielä kiitokset, ja toivon, että aloite saa asianmukaisen käsittelyn siten aikanaan.

19.48 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia Elomaa: tästä hyvästä lakialoitteesta. Vaikka tässä nyt ei sitä sataa nimeä ole, niin ehkä meidän pitää sitten yhdessä varmistaa valiokunnassa, että tämä todellakin lähtee sieltä myös niin, että meillä on vahvat lausumat siitä, ponsi, että tämä pitää, tai sitten olisi mahdollista, että me voisimme pyytää lakivaliokunnalta lausumaa tähän. Se on meidän tehtävämme pyrkiä viemään tätä enemmän maaliin, vaikka tässä ei sataa nimeä olekaan.

On todella pöyristyttävää, että eläintenpitokieltoa voidaan rikkoa ilman, että siitä mitään erityisiä sanktioita on. Koska näihin moniin liittyy eläimen rääkkäämistä, pahoinpitelyä, jolloin näitä pitokieltoja annetaan, eikä senkään jälkeen ole mitään muuta kuin että tulee rapsut siitä, niin tässä on semmoinen kynnys jo ylitetty, että jos ihminen on todellakin syyllistynyt eläinten huonoon kohteluun, niin siinä pitää kyllä olla enemmän sanktioita, niin että sellainen todellakin tulee. Tätä tapahtuu niin sanotusti kotieläinten eli koirien kasvatuksessa, kissojen pidossa, mutta valitettavasti myös isommankin karjan osalta.

Haluan kuitenkin korostaa sitä, että osaltaan pitää nähdä se toinen puoli tässä asiassa: viljelijöitten jaksaminen maaseutuelinkeinojen harjoittajina. Silloin, kun se väsy tulee, toivottomuus siitä, kun tulot ovat niin paljon pienentyneet, että jaksaminen kerta kaikkiaan loppuu, tulee toivottomuus ja ihmisten jaksaminen katkeaa, niin siinä vaiheessa tapahtuu valitettavasti sitä. Kun ei ihminen voi hyvin, niin se tarkoittaa normaalioloissa, että ei voi eläinkään hyvin, joten sitten pitää myös aina nähdä, mistä se kokonaisuudessa johtuu, kun näitä tuomioita annetaan.

Toivon kyllä tälle menestystä, ja tämä edustaja Laihon esille nostama eläinpoliisiasia on yksi sellainen asia, mitä pitää todellakin pyrkiä enemmän edistämään. Huolehditaan, että asiat nyt tässä eläinten hyvinvointilainsäädännössä etenevät siihen suuntaan, että myös tähän asiaan valiokunta pystyisi keskittymään ja vaikuttamaan siihen suuntaan, että kun kysymyksessä on eläinten hyvinvointilaki, niin meidän pitää turvata sitä kaikin keinoin, ja Elomaan lakiesitys on yksi osa sitä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja vielä aloitteen tekijä, edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 151/2020 vp

19.51 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Kiitän edustajia Laiho, Lundén, Mäenpää, Kärnä ja Myllykoski erittäin ansiokkaista kommenteista ja tämän lakialoitteen kannatuksesta.

Tässähän on kysymys tosiaan siitä, että kun ihminen on saanut sen eläintenpitokiellon, niin siihen ovat johtaneet sellaiset syyt, että eläintä tai eläimiä on jo pidetty niin huonosti — ne ovat jopa kuolleet tai nälässä, janossa, sairastuneina, ei ole hoidettu, ne ovat olleet niin törkeästi pidettyjä — että on eläintenpitokielto sitten tullut. Ja jos tosiaan poliisiviranomainen haluaisi mennä tarkastamaan, onko sitä noudatettu, kun usein tulee niitä vinkkauksia, että on uudet eläimet hommattu silti, niin ei viranomainen niin vaan pääsekään sinne, koska siellä on sanktiona vain se sakko. Tästä on kysymys.

Edustaja Laiho nosti tämän eläinpoliisiasian esille, ja Helsingissä on tullut loistavia tuloksia siitä, kuinka hyödyllinen se on, ja se pitäisi saada koko maahan. Silloin poliisille jäisi aikaa muitten rikosten tutkimiseen, kun siellä olisi ihan spesifi tyyppi, joka on näihin eläinasioihin perehtynyt.

Tosiaan Suomessa yleensä tuottajat kohtelevat eläimiä todella hyvin, Suomessa hienosti hoidetaan kuitenkin karjat ja tuotantoeläimet, mutta joskus tulee näitä tilanteita, että on tehty suuria rikkomuksia ja rikoksia sen suhteen, että eläimiä on kaltoin kohdeltu pitkään, kauan, ja silloin se eläintenpitokielto rapsahtaa. Suomessa on myös tällä hetkellä noin 800 000 koiraa ihmisillä. Korona-aika on tiukkaa aikaa. On todella tärkeää, että yleensä eläinten hyvinvointiin kiinnitetään nyt myös huomiota, ja niin kuin minä olen aikaisemminkin sanonut, se ei ole mitenkään pois ihmisiltä ja ihmisten hyvinvoinnista. On tärkeä kohdella eläimiä hyvin, ja siitä hyötyvät kaikki.

Ja kiitos vielä kerran, oli todella hyviä puheenvuoroja. Sitten tästä vielä, että minulla oli todella tämä lakialoite melkein puoli vuotta, ja sitten jo keskuskansliasta soitettiin, että tulepas nyt jo hakemaan, että tämä on nyt niin kauan ollut täällä jo. Minä laitoin siitä kyllä tiedotteita, mutta se on mennyt jotenkin ohi. Kun on ollut tämä korona-aika ja edustajilla on paljon hommia, niin eivät ole varmaan huomanneet sitä sähköpostia sitten. Mutta toivotaan, että tämä aloite etenee. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.